

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL AMBULATORINIŲ PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ GYDYMO PASLAUGŲ
TEIKIMO REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO**

2015 m. gruodžio 22 d. Nr. V-1496
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 10 straipsnio 6 punktu ir atsižvelgdama į Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 262 ir 263 punktus ir siekdama užtikrinti kokybiškas asmens sveikatos priežiūros paslaugas:

1. T v i r t i n u Ambulatorinių priklausomybės ligų gydymo paslaugų teikimo reikalavimų aprašą (pridedama).
2. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal veiklos sritį.
3. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

Sveikatos apsaugos ministrė

Rimantė Šalaševičiūtė

AMBULATORINIŲ PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ GYDYMO PASLAUGŲ TEIKIMO REIKALAVIMŲ APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ambulatorinių priklausomybės ligų gydymo paslaugų teikimo reikalavimų aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja ambulatorinio priklausomybės ligų gydymo organizavimą ir teikimą suaugusiems ir vaikams, reikalavimus specialistams, patalpoms, medicinos prietaisams ir tyrimams, medicinos dokumentacijai.

2. Paslaugos teikiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – ASPĮ), turinčiose asmens sveikatos priežiūros įstaigos licenciją, suteikiančią teisę teikti priklausomybės ligų psichiatrijos (II) paslaugas ir atitinkančias šio Aprašo keliamus reikalavimus.

3. Šiame Apraše nustatyti reikalavimai taikomi asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančioms ASPĮ nepriklausomai nuo jų valdymo ir nuosavybės formos.

4. Paslaugos teikiamos ASPĮ, vadovaujantis Aprašu, Ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. V-528 „Dėl Ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų patvirtinimo“, Priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos standartais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. 204 „Dėl priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos standartų patvirtinimo“ (toliau – Priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos standartai), ir kitais teisės aktais.

II SKYRIUS REIKALAVIMAI SPECIALISTAMS

5. Paslaugas teikia psichikos sveikatos specialistų komanda:

5.1. gydytojas psichiatras;

5.2. bendrosios praktikos ar psichikos sveikatos slaugytojas;

5.3. socialinis darbuotojas;

5.4. medicinos psichologas;

5.5. kiti specialistai pagal poreikį.

6. Paslaugas teikiantis specialistas privalo turėti galiojančią (atitinkamai):

6.1. medicinos praktikos licenciją, suteikiančią teisę verstis medicinos praktika pagal gydytojo psichiatro profesinę kvalifikaciją;

6.2. slaugos praktikos licenciją, suteikiančią teisę verstis bendrąja ar specialiąją slaugos praktika.

7. Bendrosios praktikos slaugytojas turi būti išklausęs papildomą psichikos sveikatos slaugos specializacijos programą ir turėti tai patvirtinantį pažymėjimą.

8. Socialinis darbuotojas privalo turėti jo kvalifikaciją įrodantį pažymėjimą.

III SKYRIUS

REIKALAVIMAI PATALPOMS

9. ASPĮ turi būti:

9.1. gydytojo kabinetas;

9.2. pacientų registratūra ir laukiamasis;

9.3. procedūrų kabinetas;

9.4. konsultavimo kabinetas (-ai) (medicinos psichologo, psichikos sveikatos slaugytojo, socialinio darbuotojo ir kt.);

9.5. patalpa, atitinkanti narkotinių medžiagų saugojimo reikalavimus, nustatytus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1997 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 705 „Dėl narkotinių vaistų ir vaistinių medžiagų legalios apyvartos kontrolės“.

10. Paslaugos turi būti teikiamos teisės aktuose numatytus sveikatos priežiūros įstaigų higieninės priežiūros reikalavimus atitinkančiose patalpose.

IV SKYRIUS

REIKALAVIMAI MEDICINOS PRIETAISAMS IR TYRIMAMS

11. Paslaugas teikiančiose ASPĮ turi būti šie medicinos prietaisai:

11.1. arterinio kraujospūdžio matavimo aparatas;

11.2. techninės priemonės psichiką veikiančioms medžiagoms organizmo terpėse nustatyti (alkotesteriai, greito narkotinių medžiagų nustatymo priemonės ir kt.);

11.3. mechaninė (elektroninė) metadono tirpalo dozavimo priemonė.

12. Procedūrų kabinete turi būti pirmosios medicinos pagalbos vaistinė, kaip nurodyta Įstaigos, įmonės medicinos punkto (sveikatos tarnybos), sveikatos priežiūros įstaigos pirmosios medicinos pagalbos vaistinės aprašyme, bei anafilaksinio šoko vaistų ir medicinos pagalbos priemonių rinkinys, kaip nurodyta Anafilaksinio šoko vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių rinkinio aprašyme, patvirtintuose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. V-450 „Dėl sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijos teikiant pirmąją medicinos pagalbą, pirmosios medicinos pagalbos vaistinių ir pirmosios pagalbos rinkinių“.

13. ASPĮ naudojami medicinos prietaisai turi būti pripažinti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka ir atitikti Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių medicinos prietaisų instaliavimo, naudojimo ir priežiūros tvarką, reikalavimus.

14. ASPĮ gali būti atliekami klinikiniai laboratoriniai tyrimai, biochemijos laboratoriniai tyrimai, ŽIV, virusinio hepatito C, lytiškai plintančių ligų, tuberkuliozės bei kiti diagnostiniai tyrimai, teikiamos medžiagų ir instrumentų sterilizavimo paslaugos arba dėl jų pagal poreikį sudaromos sutartys su kitomis ASPĮ.

V SKYRIUS

PASLAUGŲ TEIKIMO ORGANIZAVIMAS

15. Siuntimą gauti specializuotas priklausomybės ligų konsultacijas ar gydymo paslaugas turi teisę išduoti šeimos gydytojas arba pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiantis gydytojas psichiatras.

16. Šeimos gydytojas, įtaręs psichikos ir elgesio sutrikimą, vartojant psichoaktyvias medžiagas, arba pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiantis gydytojas psichiatras, nustatęs pacientui psichikos ir elgesio sutrikimą, vartojant opioidus, siunčia į priklausomybės ligų centrą ar kitą šio Aprašo 2 punkte apibrėžtą ASPĮ antrinio lygio gydytojo psichiatro konsultacijai dėl priklausomybės, psichikos ir elgesio sutrikimo diagnozės patikslinimo ir gydymo. Jei pacientas vartoja opioidus, gydytojas psichiatras sprendžia dėl priklausomybės nuo opioidų diagnozės ir specializuoto pakaitinio gydymo metadonu (farmakoterapijos metadonu) tikslingumo. Asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos pacientams, kuriems taikomas pakaitinis gydymas metadonu, organizuojamos ir apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis vadovaujantis šio Aprašo 1 priedu.

17. Teikiant specializuotas priklausomybės ligų gydymo ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas taikomos diagnostikos priemonės ir gydymo metodai, nustatyti Priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos standartuose.

18. Ambulatorinių priklausomybės ligų gydymo paslaugoms priskiriama:

18.1. gydytojo psichiatro konsultacija;

18.2. socialinio darbuotojo konsultacija (kompleksinis socialinės būklės įvertinimas, konsultavimas);

18.3. ankstyvosios intervencijos paslauga vaikams ir jaunuoliams (nuo 10 iki 24 metų), vadovaujantis Ankstyvosios intervencijos vadovu (NTAKD, 2011), atliekama apmokytų teikti šią paslaugą gydytojo psichiatro, vaikų ir paauglių psichiatro, psichologo ir socialinio darbuotojo;

18.4. alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo sukeltos abstinencijos būklės ambulatorinis gydymas;

18.5. priklausomybės sindromo atkryčių prevencija (medikamentinėmis, psichologinėmis-socialinėmis priemonėmis);

18.6. priklausomybės nuo opioidų pakaitinis gydymas;

18.7. gretutinių psichikos sutrikimų gydymas;

18.8. kognityvinė elgesio terapija;

18.9. sudėtingų pacientų atvejo vadyba, apimanti bendradarbiavimą su savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriais ir probacijos tarnybomis;

18.10. kitos Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos asmens sveikatos priežiūros paslaugos.

19. Gydytojas psichiatras, bendrosios praktikos slaugytojas, psichikos sveikatos slaugytojas teikia paslaugas pagal kompetencijas, nustatytas patvirtintose medicinos normose:

19.1 Gydytojas psichiatras – Lietuvos medicinos normoje MN 53:2005 „Gydytojas psichiatras. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-601 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 53:2005 „Gydytojas psichiatras. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė patvirtinimo“;

19.2. Bendrosios praktikos slaugytojas – Lietuvos medicinos normoje MN 28:2011 „Bendrosios praktikos slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“, patvirtintoje

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. V-591 „Dėl Lietuvos medicinos normoje MN 28:2011 „Bendrosios praktikos slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo“;

19.3. Psichikos sveikatos slaugytojas – Lietuvos medicinos normoje MN 22:2014 „Psichikos sveikatos slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. V-714 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 22:2014 „Psichikos sveikatos slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė patvirtinimo“.

20. Socialinis darbuotojas atlieka kompleksinį paciento situacijos įvertinimą bei kartu su gydytoju ir pacientu sudaro gydymo ir socialinės pagalbos planą, bendradarbiauja su kitomis įstaigomis ir organizacijomis, koordinuoja asmens sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas pagal paciento poreikius.

21. Medicinos psichologai vadovaujasi jų veiklą reglamentuojančiais teisės aktais ir konsultuoja pacientus pagal poreikį.

22. Teikdama priklausomybės ligų gydymo paslaugas, ASPI pagal galiojančius Lietuvos Respublikos teisės aktus, diagnostikos ir gydymo metodikas (protokolus) bei sutartis bendradarbiauja su darbo birža, teismo paskirtais antstoliais, socialinės paramos centrais, savivaldybių administracijų vaiko teisių skyriais, probacijos tarnybomis ir kitomis įstaigomis bei organizacijomis.

23. ASPI, teikianti specializuotas priklausomybės ligų gydymo paslaugas, teikia gydymo bei socialinės integracijos rekomendacijas dėl gydymo plano tęsimo ir atkryčių prevencijos pirminės sveikatos priežiūros įstaigoms (psichikos sveikatos centrams).

24. Kliniškai ir diagnostškai sudėtingais atvejais, kai ASPI, į kurią kreipėsi pacientas, negali suteikti reikiamos paslaugos, gydytojas psichiatras pacientą siunčia į stacionarines paslaugas teikiančią ASPI arba aukštesnio lygio ASPI.

25. Paslaugas teikianti psichikos sveikatos specialistų komanda užtikrina pacientų teisę į informacijos apie jų sveikatą konfidencialumą. Informacija kitiems asmenims apie pacientų sveikatos būklę pateikiama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

VI SKYRIUS

MEDICINOS DOKUMENTACIJA

26. ASPI, kurioje teikiamos paslaugos, medicinos dokumentacija pildoma ir tvarkoma Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

27. ASPI vadovas turi teisę patvirtinti ir kitus organizacinius bei medicinos, slaugos dokumentus.

28. Tiriamieji ir gydomieji veiksmai bei rezultatai aprašomi asmens sveikatos istorijoje (forma Nr. 025/a) arba kituose atitinkamuose medicinos dokumentuose (patvirtintuose ASPI vidaus tvarka) ir raštu ar elektroniniu būdu pateikiamos išvados ir (ar) rekomendacijos siunčiančiąjai įstaigai.

29. Privalomos sveikatos statistikos apskaitos, ataskaitos ir kitos tipinės formos saugomos Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Už pacientui padarytą žalą ASPI atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

31. Paslaugas pagal kompetenciją teikiantis specialistas už savo veiksmus, praktikos klaidas ir profesinės etikos ar deontologijos pažeidimus atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

**PASLAUGŲ, TEIKIAMŲ PACIENTAMS, KURIEMS TAIKOMAS PAKAITINIS
GYDYMAS METADONU, ORGANIZAVIMO IR APMOKĖJIMO TVARKA**

**I SKYRIUS
PAKAITINIO GYDYMO METADONU ORGANIZAVIMAS**

1. Šeimos gydytojas arba pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiantis gydytojas psichiatras siunčia pacientą į Priklausomybės ligų centrą gydytojo psichiatro konsultacijos pakaitinio gydymo metadonu tikslingumui įvertinti.

2. Gydytojas psichiatras:

2.1. jei nėra indikacijų skirti pakaitinį gydymą metadonu arba pacientas nesutinka su šiuo gydymu, skiria kitą gydymą;

2.2. esant indikacijoms ir sutikus pacientui, skiria arba rekomenduoja priklausomybės nuo opioidų pakaitinį gydymą metadonu;

2.3. 2.2. papunktyje nurodytu atveju, esant 6 punkte nurodytoms sąlygoms, skiria gydymą priklausomybės ligų centre ar kitoje priklausomybės ligų gydymo paslaugas teikiančioje įstaigoje;

2.4. 2.2. papunktyje nurodytu atveju, pacientą tolesniam gydymui siunčia į pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (toliau – ASPĮ), psichikos sveikatos centrą (toliau – psichikos sveikatos centras):

2.4.1. jei psichikos sveikatos centras yra geografiškai patogesnėje vietoje;

2.4.2. jei pacientas priklausomybės ligų centre negali lankytis dėl atstumo, esant sudėtingai somatinei būklei;

2.4.3. kitais atvejais, kai pacientas pageidauja gauti paslaugas psichikos sveikatos centre.

3. Jei pacientą priklausomybės ligų centras siunčia pakaitiniam gydymui į psichikos sveikatos centrą, sudaroma bendradarbiavimo (paslaugų teikimo) sutartis tarp priklausomybės ligų centro ir psichikos sveikatos centro, kurioje nustatoma metadono pristatymo į psichikos sveikatos centrą tvarka.

4. Psichikos sveikatos centro gydytojas psichiatras skiria pakaitinį gydymą ne ilgesniam kaip 1 mėnesio laikotarpiui. Kartą per mėnesį psichikos sveikatos centras užpildo formą F027 ir kreipiasi į priklausomybės ligų centrą dėl tolesnio gydymo metadonu rekomendacijų. Psichikos sveikatos centras, pateikdamas informaciją apie pacientą, kuriam taikomas pakaitinis gydymas metadonu, nurodo paciento vardą, pavardę, medikamento dozę, gydymo pradžią psichikos sveikatos centre, kiek dienų pacientas praėjusį mėnesį vartojo vaistinį preparatą bei trumpą gydymo ir priežiūros eigos aprašymą.

5. Priklausomybės ligų centro gydytojas psichiatras įvertina pakaitinio gydymo metadonu efektyvumą, asmens sveikatos istorijoje (forma Nr. 025/a) ir užpildęs formą F027 pateikia rekomendaciją dėl gydymo ir priežiūros tęsimo ar netęsimo ateinančių mėnesių ir tai pažymi paciento medicinos dokumentuose. Esant reikalui, priklausomybės ligų centro gydytojai psichiatrai ir (ar) kiti specialistai (pvz., socialiniai darbuotojai) pagal kompetenciją teikia konsultacijas pacientui.

6. Pacientai priklausomybės ligų centre ar kitose Aprašo 2 punkte numatytose ASPĮ gauna pakaitinio gydymo paslaugas šiais atvejais:

6.1. kai nėra galimybės užtikrinti nepertraukiamo gydymo ar jo tęstinumo psichikos sveikatos centre;

6.2. kai psichikos sveikatos centras rekomenduoja pakaitinio gydymo paslaugas dėl besikartojančių recidyvų, gretutinių psichikos ir somatinių sutrikimų, nėštumo, gretutinių

infekcijų (ŽIV, virusinio hepatito C, TB), žemo darbinės ir socialinės integracijos lygio, nusikalstamo elgesio, esant išskeltoms byloms ir šios paslaugos yra geografiškai prieinamos;

6.3. kai pacientas, esant 6.2. papunktyje išvardytoms aplinkybėms, pats pageidauja gauti paslaugas;

6.4. kai gydyti priklausomybės ligų pacientą siunčia probacijos tarnybos, vadovaudamosi teismo įpareigojimu pacientui gydytis, arba savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybos ir paslaugos yra geografiškai prieinamos.

II SKYRIUS

PAKAITINIO GYDYMO METADONU PASLAUGŲ APMOKĖJIMAS PRIVALOMOJO SVEIKATOS DRAUDIMO FONDO BIUDŽETO LĖŠOMIS

7. Psichikos sveikatos centras teikia pakaitinio gydymo metadonu paslaugas draustiems privalomuoju sveikatos draudimu pacientams iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšų, skiriamų pagal prisirašiusiųjų gyventojų skaičių.

8. Priklausomybių ligų centre suteikta gydytojo psichiatro konsultacija, kurios metu įvertinamas pakaitinio gydymo metadonu tikslingumas, apmokama PSDF biudžeto lėšomis kaip antrinio lygio gydytojo psichiatro konsultacija (kai atliekamas pirminis psichologinis ištyrimas) pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. V-436 „Dėl Specializuotų ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurių išlaidos apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis, ir jų bazinių kainų sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas Nr. V-436) nustatytą atitinkamą paslaugos kainą.

9. Priklausomybės ligų centre ar kitoje Aprašo 2 punkte apibrėžtoje ASPĮ suteikta pakaitinio gydymo paslauga apmokama PSDF biudžeto lėšomis vieną kartą per mėnesį už praėjusį mėnesį pacientui taikytą gydymą metadonu. Jei per praėjusį mėnesį pacientas buvo gydytas metadonu mažiau nei 15 kalendorinių dienų, mokama 50 proc. paslaugos bazinės kainos, patvirtintos Įsakymu Nr. V-436.

10. Priklausomybės ligų centre dirbančio gydytojo psichiatro suteikta Pakaitinio gydymo efektyvumo įvertinimo paslauga apmokama PSDF biudžeto lėšomis vieną kartą per mėnesį už praėjusį mėnesį pacientui psichikos sveikatos centre taikyto gydymo metadonu įvertinimą. Jei pacientas per praėjusį mėnesį gydymą metadonu psichikos sveikatos centre gavo mažiau nei 15 kalendorinių dienų, mokama 50 proc. paslaugos kainos, patvirtintos Įsakymu Nr. V-436. Teikdamas šią paslaugą priklausomybės ligų centras ne tik teikia rekomendacijas dėl tolesnio gydymo, bet ir užtikrina psichikos sveikatos centro aprūpinimą metadonu.
